

Utlänningslagens konsekvenser för byggbranschen

Information om regler i Utlänningslagen som har betydelse för byggbranschen samt förtydligande av vissa befintliga regler och information om aktuella promemorior och lagförslag.

Samordningsnummer

Ett samordningsnummer ger i princip samma lagliga rätt till välfärdssystemet som ett personnummer. När någon fått samordningsnummer utfärdat av Skatteverket så utgår de flesta från att Skatteverket kontrollerat identitet och att personen har rätt att arbeta i Sverige, vilket inte är fallet.

I Skatteverkets uppdrag har inte sedan 2013 legat att kontrollera en persons identitetshandlingar eller om de har tillstånd att vistas eller arbeta i Sverige. Det problem som uppstått av att Skatteverket inte behövt kontrollera identitetshandlingar är att ca 75 % av tredjelandsmedborgare som får ett samordningsnummer inte har haft rätt att arbeta eller vistas i landet, men ändå kan utnyttja vårt välfärdssystem.

Det finns många olika sätt att erhålla ett samordningsnummer. Några som kan nämnas är om exempelvis en boende i annat land köper en begagnad bil i Sverige och vill ha den registrerad så begär Transportstyrelsen att samordningsnummer utfärdas för personen. Om en person är föremål för en utredning i samband med brott, så begär Rikspolisstyrelsen ut ett samordningsnummer med anledning av att utredningen har det som registreringskrav. Dessa personer är oftast heller inte intresserade av att bidra med uppgifter som säkerställer identiteten.

Ställningstagande 202 360758–17/111

Fr.o.m. november 2017 sker ingen skatteregistrering när en person saknar arbetstillstånd.

Beslut om preliminär A-skatt eller SINK-skatt ska inte fattas av Skatteverket när den som ansökan gäller saknar tillstånd att arbeta i Sverige. Ställningstagandet rör personer som kommer från land utanför EES eller Schweiz.

Personer från land utanför EES-området eller Schweiz, som behöver tillstånd från Migrationsverket för att vistas eller arbeta i Sverige, måste visa upp ett sådant tillstånd i samband med begäran om skatteregistrering (A-skatt), eller om personen eller dennes arbetsgivare ansöker om särskild inkomstskatteredovisning (SINK).

Om det i efterhand visar sig att en person som saknar tillstånd att arbeta i Sverige trots detta har haft inkomst av tjänst är denna inkomst skattepliktig i Sverige på samma sätt som för den som har tillstånd att arbeta i Sverige. Är personen däremot begränsat skattskyldig ska beslut om särskild inkomstskatt fattas i efterhand. I och med att den intjänade inkomsten är skattepliktig kommer personer att registreras för skatteändamål i samband med att beslut om slutlig skatt eller beslut om SINK fattas.

Beviljade samordningsnummer kan tyvärr inte återkallas, vilket innebär att vi har tusentals personer som arbetar i Sverige, men enligt Utlänningslagen inte har rätt att arbeta och/eller vistas här.

Arbetstillstånd

Alla arbetstagare som kommer från tredje land behöver arbetstillstånd utfärdat av Migrationsverket för att arbeta i Sverige. Därutöver måste ansökan om

uppehållstillstånd ske, för att kunna erhålla ett uppehållstillståndskort. Kortet är ett bevis på att personen har tillstånd att vara i Sverige. Kortet har ett datachips som innehåller personens fingeravtryck och ett foto av personen. Kortet måste hela tiden bäras av arbetstagaren för att kunna uppvisas för myndigheter och vid sjukhusbesök. I de flesta fall framgår rätten att vistas och arbeta i Sverige av det uppehållstillståndskort, UT-kort, som Migrationsverket ger ut när en person får uppehållstillstånd. Undantag från kravet på arbetstillstånd, AT-UND, kan medges för asylsökande. Detta framgår i så fall av den asylsökandes så kallade LMA-kort (lagen om mottagande av asylsökande).

OBS: Det har börjat figurera D-viserings kort med Wisa- eller Visastämpel från Baltikum eller Polen. Dessa kort ger **inte** arbetstagaren rätt att arbeta i Sverige. Det är endast Svenska Migrationsverket som kan utfärda en sådan rätt. Om osäkerhet uppstår, kontakta Migrationsverket.

Tredjelandsmedborgare som varit bosatt i annat EU-land mer än fem år, och därefter ansökt samt fått beviljat statusen varaktigt bosatt kan tillämpa EU:s regler. Dessa personer har rätt att arbeta tre månader i Sverige men måste sedan åka tillbaks och vara utanför Sveriges gränser i sex månader för att kunna erhålla nytt arbetstillstånd på tre månader. Om personen vill arbeta längre än tre månader måste han/hon ansöka om ett uppehållstillstånd. Har en arbetstagare fått statusen varaktigt bosatt i EU så ska kortet innehålla från Estland –EU, Lettland – ES, Litauen – EB, Polen Pobyty rezydentów UE o.s.v. Alla länders godkända kort går att hitta på Migrationsverkets hemsida. Denna text finns placerad mitt på uppehållskortet under rubriken ”typ av tillstånd”.

Detta innebär att om en tredjelandsmedborgare vill arbeta i Sverige så är reglerna desamma om arbetstagaren tar anställning i ett svensktregistrerat företag eller

tar anställning i ett företag med säte i annat land. Man får heller inte arbeta under tiden för asylansökan, eller under överklagandetiden för ett avslag på asylansökan, om man inte fått ett undantag på kravet om arbetstillstånd (AT-UND) vilket framgår under punkt 7 på Migrationsverkets LMA-kort för asylsökande där det då står AT-UND.

För att omfattas av AT-UND i enlighet med 5 kap § 4 utlänningsförordningen (2006:97):

- Den asylsökande måste ha klarlagt eller av Migrationsverket bedömts medverka till att klarlägga sin identitet.
- AT-UND utfärdas inte heller om ett ärende omfattas av Dublinförordningen eller om ansökan av Migrationsverket bedöms vara uppenbart grundad.

Ålderskravet: Utöver ovan nämnda punkter finns ett ålderskrav som inte relaterar till utlänningsförordningen utan till föreskrift från Arbetsmiljöverket, AFS 2012:3.

Sammanfattningsvis krävs det AT-UND för en asylsökande som under kalenderåret fyller 16 år eller som är äldre. Den som är under 16 år behöver inte beviljas AT-UND för enklare arbetsuppgifter (feriejobb, praktik, enstaka uppdrag). För asylsökande som inte fyllt 16 år krävs vårdnadshavares (eller någon som trätt i dennes ställe) samtycke.

Värt att nämna är också att vid registrering av AT-UND så ska detta framgå av den asylsökandes s.k. LMA-kort – punkten 7. Om osäkerhet råder om aktuell person omfattas av AT-UND eller inte så kan antingen den asylsökande själv, eller potentiell arbetsgivare, kontakta Migrationsverket för att säkerställa detta.

Om en UE har en anställd med ett giltigt LMA-kort för byggarbete, skall ni ta in en kopia på blanketten ”Anmälan om anställning av asylsökande” som är tvingande att skicka till Migrationsverket för underentreprenören.

Att arbeta utan tillstånd i Sverige är straffbart för både arbetstagare och arbetsgivare. Om

det i en kontroll visar sig att en person som saknar tillstånd arbetat i Sverige och erhållit inkomst av tjänst är inkomsten fortfarande skattepliktig.

Dnr: 202 360758–17/111

Det är arbetsgivarens skyldighet att kontrollera arbets- och uppehållstillstånd, samt anmäla till Skatteverket vid anställning av tredjelandsmedborgare. Anmälan till Skatteverket ska göras på blankett SKV 1160. Arbetsgivaren måste även kontrollera att arbetstagare som är asylsökande har ett LMA-kort utfärdat för rätt person och rätt arbete. *Se nedan redovisade lagar.*

För att slippa ha illegal arbetskraft på sina arbetsplatser behövs två åtgärder av arbetsgivaren:

1. Alla tredjelands medborgares identitet (gäller även arbetstagare som har en *arbetsgivare i annat EU-land*) måste kontrolleras mot uppvisande av ett pass som är det mest säkra identitetshandlingen idag.

2. I entreprenadavtalet ska följande skrivas in:

- ”Entreprenörens anställda på arbetsplatsen ska ha arbetstillstånd och uppehållstillstånd för arbete i Sverige.
- Entreprenören är skyldig att på beställarens begäran för beställaren skriftligen visa att alla entreprenörens anställda på arbetsplatsen har arbetstillstånd och uppehållstillstånd.
- Beställaren ska även av entreprenören erhålla kopia på pass för entreprenörens anställda på arbetsplatsen. Uppgifterna i passen ska överensstämma med uppgifterna i respektive anställds ID06-kort.
- Entreprenören ska till beställaren utge vite om någon av entreprenörens, eller dennes underentreprenörers eller underentreprenörer i underliggande led,

anställda visar sig sakna arbetstillstånd eller uppehållstillstånd. Vitet är 50 000 kr per sådan anställd och månad.

- Beställaren får häva kontraktet såvitt avser återstående arbeten, om entreprenören eller någon av dennes underentreprenörer eller underentreprenörer i underliggande led, visar sig ha anställda på arbetsplatsen som saknar arbetstillstånd eller uppehållstillstånd.
- Beställaren får även häva kontraktet såvitt avser återstående arbeten om entreprenören inte senast inom en vecka efter skriftlig begäran från beställaren visar att alla entreprenörens anställda på arbetsplatsen har arbetstillstånd och uppehållstillstånd och till beställaren överlämnar kopior av pass som överensstämmer med respektive anställds ID06-kort

OBS: Att agera enligt ovan innebär inte en friskrivning av arbetsgivarens ansvar.

Om en arbetsgivare medvetet eller på grund av oaktsamhet anställer någon som inte har rätt att vara eller arbeta i Sverige kan arbetsgivaren dömas att betala straffavgift, frångå rätten till alla offentliga stöd, bidrag och förmåner under fem år, bli återbetalningsskyldig till tidigare utbetalda bidrag, och/eller dömas till böter eller fängelse. Se broschyr ”Råd till dig som ska anställa arbetstagare”.

Det kan alltså vara så att även om en arbetstagare har samordningsnummer och ID06-bricka så kanske personen inte har rätt att arbeta i Sverige. ID06 håller därför på att säkra upp sitt system.

Det bör påpekas att även om handlingarna är korrekta så vet vi inte i vilket land personen befinner sig eftersom det inte finns krav på personlig inställelse. SKV har lämnat förslag på hur förbättringar kan göras där

grundförslaget är en trestegsmodell av samordningsnummer som ger olika behörighet. Se ”rapporten 2017-06-20 dnr: 208 266044–17/1211, en analys av samordningsnummer för beskattningsändamål”.

Utlänningslagen

Nedan följer information om viktiga bestämmelser i Utlänningslagen som byggbranschen bör känna till.

20 kapitel Bestämmelser om straff m.m.

Arbetstagaren

3§ - Till böter döms en utlänning som uppsåtligen eller av oaktsamhet har anställning eller bedriver verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att inneha sådant tillstånd.

Arbetsgivaren

5§ - Till böter eller, när omständigheterna är försvårande, fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet har en utlänning **anställd** som:

- inte har rätt att vistas i Sverige, **eller**
- har rätt att vistas här men saknar föreskrivet arbetstillstånd.

Avgifter

12§ - En fysisk eller juridisk person som har en utlänning anställd ska, oavsett om ansvar krävs ut enligt 5§, betala en särskild avgift, om utlänningen:

- inte har rätt att vistas i Sverige, **eller**
- har rätt att vistas här men saknar föreskrivet arbetstillstånd.

Särskild avgift enligt första stycket 1 ska inte betalas av den som har:

- kontrollerat utlänningens rätt att vistas i Sverige.
- behållit en kopia av eller ett utdrag ur den eller de handlingar som visar att utlänningen har rätt att vistas här.

- underrättat den behöriga myndigheten, som anges i en förordning som har utfärdats med stöd av denna lag, om anställningen.

Avgifternas storlek 2018-07-01

- Arbetat upptill tre månader – 45 500 kr
- Arbetat mer än tre månader – 91 000 kr

Båda avgifterna kommer att fördubblas.

Uppdragsgivares avgiftsskyldigheter

12a § - En fysisk eller juridisk person som är uppdragsgivare, eller uppdragsgivare i tidigare led, åt en arbetsgivare som har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige, ska betala en särskild avgift om:

1. uppdragsgivaren, eller en uppdragsgivare i tidigare led, har anlitat arbetsgivaren som underentreprenör för att genomföra ett avtal om entreprenad eller underentreprenad,
2. utlänningen arbetar inom underentreprenaden, och
3. uppdragsgivaren, eller uppdragsgivaren i tidigare led, inte är beställare i huvudentreprenadavtalet.

Det enklaste sättet att kontrollera om en person har rätt att arbeta i Sverige är att med mobil fotografera uppvisad legitimation såsom Det kan vara uppehållstillståndskort, LMA- kort o.s.v. Det viktiga är att kortet har bild på personen och att alla texter och nummer syns. Därefter skickas kopior på korten till migrationsverket.se med begäran att omedelbart få information om rätten att arbeta i Sverige, då personerna redan finns på er arbetsplats. Migrationsverket är då tvungna att svara. Om svar inte erhållits inom tre dagar så skicka en påminnelse.

Vid frågor, kontakta Hans Åkerlund,
hans.akerlund@stockholmsbf.se.

2018-09-24